

B u d a.

Tekintetes Státusok, és Rendek!

„Nem nyilatkoztathatom eléggé, sem azt az örvendetes gerjedelmet, mellyet magamban érzek, sem azt a közönséges vigasztalást, mellyet a' Tekintetes Státusoknak, és Rendeknek mintegy homlokokról olvasok e' máj jeles és emlékezetes Napon, melly hufzonöt esztendőknék el forgása, és az Országának az alatt történt számtalan változási 's viszontagsági után, különös Isteni intézetből mindnyájunknak meg adta, hogy ebben a' törvényesen egybe fereglett Gyülekezetben hajdani, és számos Századoktól óta gyakoroltatott Törvényt szerző hatalmunkal, szabadon és bátran élhetünk, és minden ahoz tartozandó dolgokról egyesültt akarattal tanátskozzhatunk.“

„Ugyan is ki nem tudja közzülünk, mennyi mostoha bajos ügyeken, 's viszontagságokon esett által, ezen tös gyökeres, és magában igen helyesen készült Törvényeinknek fő szerzeménye, még szinte ama' régi időtől fogva? mellyben ditső Eleink, 's Öseink polgári Társaságba léptek, 's egybe szövetkeztek; holott ez által vagyon kiváltképpen 's el oszolhatatlanúl öszve tsatoltatva a' Királyi Felséghez tartozó Fejedelmi Hatalom, az Ország Rendjeinek szabadságával, és mind a' kettő, az egész Népnék, és Közönségnek boldogságával: mellyre nézve méltán láttatik tsudálatosnak, honnan történhetett valaha e' gyökeres Szerzeményünknek több izben való hanyatlása, sőt az utóbbi időkben tsak nem végső meg rontása?“

E

„Elő

„Elő számlálatnak tudniillik *András* ilyen nevezetű második Királyunk, 's utánna következett Fejedelmeink' törvényes Tzikkelyeiben azok az okok, mellyek a' leg szentebb és helyesebb Végezéseket is idő jártával vagy éppen el törlik, vagy leg alább meg vesztegetik.“

„Mellyekhez képest ha mi is Törvényünk szerzeményének fő ágazatiban történt fok rendbéli változásoknak okát 's eredetét mélyebben akarjuk vizsgálni, fel találjuk leg ottan, hogy mindenestől vagy a' sziveknek meg hasonlott egyenatlenségekből, vagy magának a' Törvénynek bal és helytelen értelméből és magyarázattayából (a' mint tudniillik azt kiki tulajdon tetzésére 's különös hafznára tsavarította) származtak.“

„Ellenben bizonyos lévén az, hogy Törvényeinkből származó köz-bátorságnak tellyes ótalma, és eggyetlen egy védelme, a' Fejedelem és Ország Rendjei közt vizfont való bizodalomban, és az egész Népek a' Törvényt szerző 's ki szolgáltató hatalomhoz tsatoltatott biztos szeretetében vagyon helyheztetve: semmire, valóban gondoflabban és nagyobb figyelemmel e' jelenlévő közonséges Ország Gyülekezetében nem kell vigyáznunk; mint, hogy eredetét, fundamentomát törvényes Végezéseinknek, 's természetes folyamattyát, sőt fejenként a' polgári Közönségre is ki terjedő sikeres hafznát nyomoflan meg fontolván, annakutánna pedig történt férelmeinknek okait minden félre vonó tekintet 's különös hafzon keresés nélkül nyomozván, orvosló és helyre hozó efzközökhöz ragafzkodjunk: És így meg újítván, e' tellyes világgollágra hozván tös, gyökeres Törvényeinket, e' fe-

lett

lett minden bé tsuszamodott helytelen, és a' gyökeres Törvényeknek igaz értelmével ellenkező szokásokat is el törülvén, a' polgári fő vezérlésnek minden részzeit úgy ki fejtsük, hogy mindenféle veszedelmes versengéseknek el zárván kútfejét, a' Fejedelem és Státusok között a' tökéletes bizodalmat meg erősítsük. Melly által a' rendesen el intéztetett Polgárságnak kellemetes gyümölsében nem csak mi magunk részeshülhetünk; hanem a' mi késő vagy éppen végső Iva-dékinkat is emberi erőtől ki telhető örizzettel 's bátorsággal közössié tehetjük.

Minő 's melly tetemes ösztön, és alkalmatosság adja itt elő magát a' mélyebb elmélkedésre? kiki nyilván látja, ha kiváltképpen a' hajdani és mostani időknek Történeteit, az Országnak idő szerént tett Törvény végezéseivel egybe akarja vetni.

De az illetén okoskodásnak 's befzédnek térségére botsátkoznom, sem az időnek mostani rövid léte nem engedi, sem pedig azért szükségeseznek nem itélem, mivel az Országnak minden részeiből ki szialett, értelmes, tanúlet, és mindennemű tapasztalásokban gyakorlott jeles Urak előtt kellettik szóllanom, a' kik mind azokat bőven által látják, és (a' mint magammal el hitetem) ugyan azon szándéktól ösztönöztetvén ezen Közgyűlekezetre óhajtvá siettek.

Azt mindazonáltal el nem mellőzhetem, hogy (a' mennyire iparkodásommal fel érhettem) a' mi kezdettől fogva meg határozottatott, idővel gyarapodott 's meg magyaráztatott Törvényeink, ha tellyes, és a' Törvényt szerző hatalom lelkéhez illő és tartozó

nyilvánásra tétetnek, arra különösen tzeleztak, hogy azon vizont való bizodalom a' Státusok és Fejedelem között, nem különben az egész Népnak szzeretete és buzgosága a' Törvényt szerző és ki szolgáltató hatalomra nézve, örök állandóságra gyökeresze.

El rendeltetett tudniillik azon Törvények által, hogy a' Királyi hatalom, a' külső és belső bátorságnak meg szerzésére, a' köz egyeffélegnek fenn tartására, és a' gyengébbeknek a' tehetősbbek ellen való védelmére; szóval: az egész népbéli Társaságnak szorosabb egybe kötésére előbb kelő és jeles légyen, úgy mindazonáltal, hogy a' Törvényben meg határozott szabadságnak sem férelmet, sem tsonkítást ne okozhasson.

Annakokáért, ha mindenestől ezen tős gyökeres Törvényeink az ő hajdani foganatjokra vizsgálva tétetnek: meg szünik kétség kívül az Ország Státusaiban minden félelem a' felől, hogy az abból következő bátorság valaha akar személlyekben, akar vagyonokban férelmet ne szenvedjen; meg szünik következésképpen annak szüleménnye is, a' Fejedelemtől való néminémű Tartalék.

Azonban, hogy ezen vizont való bizodalomnak a' Státusok és a' Fejedelem között kívánt sikere, és hajzna légyen; az nem különben szükséges: hogy önön magok az Ország' Státusai között is minden hasonlásnak, vagy vetekedésnek tüze el óltassék; minden Kar- vagy Religióbéli rendet'n különböztetés (melly a' kívül is 'Törvényünk' indulattyától
ide-

idegen) félre tétessék: Egyedül a' jó erkölts, jámborság, és a' Közjónak elő mozdítására való igyekezet légyen érdem, és grádits a' fellyebb való Méltóságokra, és más Hívatatokra. Végre a' haszonnak, és a' Törvény igazságnak ki szolgáltatásában kire kire egyenlő légyen a' tekintet; mert valameddig az egyenetlenségnek, vagy gyűlölségnek néminémű része fen vagyon: semmiféle eszközöknek segedelmével nem vélhetem, hogy Törvényünk' elégséges bátorságát meg szerezhessük.

Helyre állván végtére a' Fejedelem és Státusok, ismét a' Státusok és Rendek önnön magok között is a' bizodalom és barátság; hátra van még is, hogy a' többi akar miféle forsú Országbéli Lakosoknak is szerezete 's buzgósága törvényes Végezéseinkhez szorosan le köteleztessen, és ők mindnyájan ennek általma alatt magokat boldogoknak állítsák; melly nem különben készülhet meg, mint, ha ők magok nyilván való jelenségekből tapasztalhatják, hogy a' Törvényt szerző hatalom arra különös igyekezettel törekszik, hogy azon semmi módot 's törvényt nem esmerő Uralkodástól méltán való Tartalék (mellynek szinte nevével is minden szabad Nemzet még alattavalóihoz képest is ifzonyodik) szívekből 's fejekből ki irtasson. Ha hogy továbbá tellyes bátorságban láttyák mind személlyeket, mind vagyonokat, ha az igazságnak kész ki szolgáltatását, ha az Uraság szolgálatjának, és a' köz tehernek kinek kinek tehetségéhez szabott igazságos felosztását tapasztalják; egy szóval: ha a' valóságos tselekedet lészzen tanú bizonyságok, hogy a' Törvényt szerző és ki szolgáltató hatalom nem a' szabad és mértéktelen akaratból, hanem inkább

az

az ő, nem különben mint fáját hasznoknak tekintetétől viseltetik mindenekben. Így lesz, hogy a' kéziművek, és kereskedések virágzásra vergődjenek, a' szorgalmatoskodás mindenütt el terjedjen. Bódogoknak fogják állítani magokat szinte a' külső vidék Nemzetek is, ha ilyen Országoknak Zsellérjei lehetnek, a' hol a' Törvények' védelme alatt menttek, mind személyekben, mind javaikban tellyes bátorsággal élhetnek, és forsokat illető terheken kívül más törvénytelen sarkallásokat nem éreznek.

És ez vólt (úgy láttatik nékem) minden időben a' mi Törvényünknek 's köz állapotunknak veleje és lelke, ha minden erre tzelozó Végezéseket egybe vetünk, mellyeket rendszerént itten elő hoznom, szükségtelennek állítom.

Meg esmerték tudniillik régi Öseink, hogy az, több Ország Lakosainak is illendő 's mértékletes szabadsága, és a' Törvényt szerző hatalomhoz ragaszkodó bizodalma, Törvényünk fő szerzeményében gyökerezett bátorságnak egyik óltalma.

Ezek iphol T. Státusok és Rendek, a' mi Constituzionkról, és annak állandóságáról való elmékedéseim. — Meg fejtem én azokat bővebben azon szabadsággal, melly minden szabad Hazában nevedett Emberhez illendő, akkor leg inkább; midőn effélékről rendszerént fogunk egymással értekezni; mivel jól tudom, hogy az, hivatalomhoz (mellybe midőn meg se gondolám, felsőbb Gondviselésnek intézetéből helyheztettem) tartozik, hogy mind a' Királyi Fel-

tételeket, mind a' köz tanátskozásra botsátandó dolgokat nyilván ki tenni és ki fejteni köteles legyek; ha mi különböző értelmek fordúlnának elő, azokat egyességre intézni; és így végtére azokhoz, a' mik a' Tek. Státusok által el végeztetnek, híven ragaszkodni. Fog pedig továbbá öregbedni ezen hivatalomnak bé töltésére fel gerjedett buzgóságom, ha a' Tek. Státusoknak személliyemhez, és szívbéli indúlatimhoz bizodalombokat tovább is fogom tapasztalni.

Mert nékem ugyan minden, e' Gyülekezetben rejendő munkáimnak e' léfzen leg bővebb jutalma, ha hív igyekezetemmel Törvényünk' erejének meg térítésére, és örök bátorságba helyheztetésére valamit használhatok, és így törvényes szabadságunknak kedves gyünömlését Maradékink' számára is meg szerezhetjük.

Nintsen is egyéb hátra, hanem hogy a' Tekint. Státusokat hazafiúi, és polgár-társi bizodalommal kérem, hogy le tévén minden meg előző vélekedéseket, egymással viszontvaló barátságot és bizodalmat (melly egyedül szerzi a' dolgoknak tökéletes folyamattját) tartani, semmire másra, hanem a' Közjónak elő mozditására igyekezni, a' mik ide nem tartoznak, félre hagyni, gondolatit értelmessen, minden szív' háborodás nélkül rend szerént elő adni, egymást békével, és tsendesen meg halgatni méltóztassanak; mivel hogy nem mindegyiknél egyenlő a' Magyaráznak rendje és módja, és gyakran a' mi kezdetén a' beszédnek nem láttatik a' fel vett tzelra szolgálni, sem a' közváradakodásnak meg felelni; ha még is végre környüllállá-

állásával együtt a' dolog ki fejlődik, helyes tanáts
 vál belőle. Azt sem kelleknek tsak azért el fajult Ha-
 zafinak tartani, hogy ítéletében különbözik mások-
 tól; hanem a' Köz-Társaságnak a' tettzik inkább előt-
 tem veszedelmesnek, a' ki, minekutánna maga értel-
 mét bőven ki adta, és a' közönséges ítéletet a' magáé-
 val ellenkezni látja: még is állatásán versenyestlen
 meg marad, sem eggyesülni igyekezetével nem akar
 annak elő mozdítására, a' mit a' T. Státusok nagyobb
 részben végeztek.

Most, Tekinteres Státusok és Rendek! az egész
 Világnak szemei reánk vagynak függefztve. Mutalluk
 meg mind azon Nemzeteknek, a' kik vélünk köz vé-
 delmezés 's bátorságra nézve szoroffabban vagynak
 öszve tsatolva, mind pedig másoknak is főképp a'
 külsöböknek, hogy mi gyökeres Törvényeink szer-
 zeménnyét fen tartani nem azért kívánnjuk, hogy
 zablátian szabadságra kaphassunk, hanem hogy ezen
 Constitutziókat Törvényeink igaz értelme szerént
 köztársaságunknak boldogságára leg alkalmatoffabbnak
 lenni tapasztalásunkból találjuk. — Esmerteffük meg
 velek, hogy ha Hazánkban némely hibák találatnak
 it, azok nem a' Törvény szerzésünknek tulajdonít-
 tathatnak, hanem inkább onnan eredhetnek, hogy
 Országos Gyülekezeteink az Törvény által ki sza-
 bott idő alatt nem tartattak; noha tsak ezen gyakrab-
 ban elő forduló Ország Gyülései a' Törvényt szerző
 hatalomnak lelkit tisztán meg tartják, a' Törvény
 magyarázattyában, a' köz - igazgatásban a' Várme-
 gyéknek különböző értelmeket eggyesítik, a' Tör-
 vényteleniséget mindjárt gyökerében meg fojtják, és
 így az egész Nemzetnek egy más közt szükséges
 eggyesülését fen marasztják.

A'

A' minden jónak kút feje, 's szivünkben a' jó tselekedeteknek: egyenességét vizsgáló Nagy Isten, engedje mindnyájunknak szent áldását! hogy ezen Ország Gyűlésünket szerentséflen el kezdheslük; folytathasluk, 's végezheslük: azt a' fő pontot, Országunk annyiszor óhajtott boldogságát) a' mely okból itten meg jelentünk) egyenes szivvel kereslük, 's el is érheslük.

E' mellett a' Fejedelemnek a' magát szentül meg adjuk; Nemes szabadságinkat pedig az egész Népnél boldogításával úgy módosítsuk, ne hogy ha egybe' vagy másba' gyökeres Törvényeinknek valóságos értelmét el hibáznánk, az eggyességet tartó szoros kötetst, ha nem mindjárt, idő jártával abból ne talántán szükségképpen eredendő következesekkel meggyengítsük. — Ez minden Tanátskozásinkban előtünk fen forogván, kegyes Fejedelmünknek bizodal-
mát, szeretetét, Hazánkfiainak pedig, és maradékinknak hálaadatosságokat érdemelhettyük, és ez által az Haza meg maradását emlékeztető örök alkotmánnyal méltán dítsekethetünk.

En azonban magamat a' Tekintetes Státusoknak, és Rendekeknek kegyellégekbe, barátságokba, és szerezetekbe ajánlom.

Ezen Beszédet mondotta (mint kiki magáról is alkalmasint észre vehette) a' Kir. Táblánál Király Képét viselő, és az Ország' Gyűlését formáló második Táblánál Elölülő M. Ürményi József Ur, az említett második Táblának Jun. 10-dikén tartatott első Ülésében.

ben. — Ezen Beszédnek figyelmetes el olvasása után, mondja már valaki — hogy nem lehet nagy Dolgokról szépen, nyomosan, és sikereffen írni *magyarúl!*

Béts.

Tzettin Vára Ostromának kezdetéről 's folyamattyáról, következő Tudósítást adott ki Jul. 18-dikán a' Hadi Tanáts:

„Minekutánna Haditármester B. *Devins* Úr meg tette volna *Tzettin Vára* Ostroma eránt a' rendeléseket, és a' *Salchevakoza* felé *Klokotson* keresztül menő utakat bé vágatta volna: fel kerekedett Jun. 11-dikén a' *Vojnovitsi* Táborból; 12-diken *Tzevitto-vitznál* meg állapotodott; innen ismét, hogy mind a' kormányozása alatt lévő Seregnek több részeihez, mind pedig *Tzettinhez* is közelébb leheffen: a' *Milievátzi* Táborba költözött; 22-diken lett osztán a' *Dugich-Nyevás*-nál való Táborba szállás, a' mikor mindjárt ki is nézték 's jelelték a' sántzoknak és redutoknak való helyeket, 's az árkolások' meneteleket. Olly fáradságtalanul látott Ing. Májor *Cerini* Úr a' dologhoz, hogy még azon éjtszaka el készültek 3 sántzok; *Pattantyús Oberftl. Ankenbrand* Úr is úgy rajta volt a' redutoknak tsináltatásán, hogy 24-dikre 3 volt készen: 's még 23-dikon repült már egy, 4 nagy ágyúkra valóból, *Tzettin* felé a' golyóbis; 25-diken pedig, jókor

jókor reggel kettőből; és továbbat háromból. Már reggeli 8 órakor halgatásra juttatták ágyúink, az eránnyokban lévő Várbéli ágyúkat. — 24-ken tsupán 1 emberünk kapott a munka közben sebet, a' *Deutschmeister* Reg. ből: hanem *Cerini* Májor Urat az a' szerentsétlenség találta vizsgálódása közben, hogy egyik lábát ketté lötték. — 25-diken, 5 emberünk sebesedett meg, a' batteriák' készítése alkalmatosságával. Ezen a' napon, valami 500 főből álló lovas és gyalog Törökfég sereglett öszve a' szomszéd erősségekből, s közelgetett is néminémüképpen Vitézeinkhez; de ugyan tsak semmit sem kezdett. — 26-diktól fogva 27-dikig, semmi kárunkba nem került a' munkának folytarása. — 27-diken reggel, 5 redutokból lövöldözte Népünk a' Várat; még pedig olly erőben, hogy az ellenségnek alkalmas ágyúzó helyei mind öszve romlottak; a' Várban is gyakor tűz támadt: de a' mellynek el óltásában szerentsések voltak a' Törökök. Ezen a' napon öszve akadtak némelly Visgálozóink a' *Gyulai Szabad Seregéből*, egy főt Törökféggel. Viadalra kelvén a' dolog, 11 emberünk esett el; a' kormányozó Hadnagy pedig sebet kapván, néhány Közemberekkel együtt rabságra jutott. Az ellenség 5 embereit hagyta halva a' tsata piatzon; más több holtjait és sebeszeit pedig bé hurtzolta a' Várba. Ugyan az említett napon, a' jobb kéz felől lévő Batteriától kezdve, egy tsavargó árok hányásához kezdtek részünkről,

a'

a' mellyből t. i. haszonnal lehetne ki tüzelni, 's el rekeszteni vizekről a' Várbélieket. — Ezt látván az ellenség, tüzeffen ki tsapott: de jó forma vesztefégével vissza verettetett. Ez alkalmatossággal halálos sebet vett a' háján G. B. *Bubenhofen*; kívülötte öten sebesedtek meg. — 27-diktől fogva 28-dikig, minden bántódás nélkül haladhatott a' munka, tsupán 1 munkásunk lövetett agyon. — 28-dikon, valami 2000 Törökök nézegetiék darab ideig, az által ellenben lévő hegyekről Népünk' fekvését, kik annakutánna *Kladusznál* meg szállottak. Midőn 29-diken, két Batteriák' készítésében foglalatoskodnának a' harmadik árokban embereink, mintegy 130 lépésnyire a' Várhoz: 14-et sebesített 's ölt meg rész szerént közzülök az ellenség' golyóbisfa. 30-dikon, másodszor tsapott ki az ellenség: de tsupán 3 embereinket sebesítette meg. Maga 6 hóltjait hagyta az ütközet helyén. Ezen napon két emberünk sebesedett még meg azok közzül, kik a' 3-dik árok bé fejezésén dolgoztanak, mintegy 130 lépésnyire a' Vártól. Ez nap hólt meg G. B. *Bubenhofen*, 26-dikon vett sebében. — Jul. első napján, valami 2000-ig való rész szerént lovas, rész szerént pedig gyalog Törökök rajtok jöttek Virézeinken. A' Lovasok némelly Gyalogokkal együtt, bal szárnyunkat környékezték; a' Gyalogok ellenben, a' Várból durrogó ágyúiknak óltalmok alatt, jobb szárnyunkat szán lékoztak külön szakasztani. Nagy dühösséggel és szokott kurjongá-

ga.

gatással kezdte az ellenség a' viadalt: de Se-
regeinket koránt sem rémíthette el, mint
gondolta; mert ezek olly derekassan tüzel-
tek vissza reája, mind puskákból, mind á-
gyúkból, hogy ő alkalmas veszteséggel há-
tat kénytelenítterett fordítani. Húsz hóltjai-
nál többen találtattak az erdőkben, és vágá-
sokban. Sebet pedig többen kaptak közzüle
50-nél — Részünkről 2 ember esett el, 's 5
sebesedett meg. F. M. L. B. *Vallisch* Ūrnak
bal izombját is egy flinta golyóbis találta. —
Jul. 2-dikára, a' meddig 7 embereinket ej-
tett sebbe az ellenség tüze, egészen készen
lettek a' miéink a' harmadik árkolással; és
éjfél után 1 órákor a' fal tsorbitó Batteriák-
nak tsinálásához fogtak, s' egy el is ké-
szült éjfél utáni 2 órára; 3-dikon, a' máso-
diknak készítéséhez kezdetek. — A' Vár-
ron segíteni kívánó, 's ugyan azért Néptün-
ket mind úntalan szemmel tartó Törökség
nem mozdított ugyan az alatt semmit, ha-
nem hogy minekutánna a' szomszéd erőssé-
gekből szálingodzó Osztrályotskákkal derekaf-
ian meg szaporodott volna a' száma, *Vidofz-
ko-Pollyénél, Tzettinhez* 1 óránnyi forma
messziségre, Táborba szállott. --- Juliusnak
3-dikán, vizsgálodóba indúlt az említett
Törökségnek egy része; de tsak messziről
szemlélődött. Azonban részünkről szakadat-
lanúl a' második faltsorbitó Batteriának ké-
szítésében dolgoztak, 's a' föld alatt való
meneteleknök ásásához kezdetek. A' Vár-
hoz tsak 130 lépésnyire dolgoztak jobbára
ezen

ezen a' napon munkásaink. Hogy mindazáltal még sem febesedett meg több 2 emberünkél, annak oka az, hogy már puskával nem igen árthatott nékiek az ellenség. — 3-diktól fogva 4-dikig, 1 dolgosunk esett el, 's 6 kapott sebet. — 4-diken rossz idő lett, melly nagy akadályt tett a' munkában, és a' szállításban. A' miéinket szemmel tartott Törökség 3000-re izaporodott. Az árkolások körül dolgoztak 5-diken és 6-dikon is. Amazon 1 emberünk vesztette életét, 's 6 kapott sebet; ezen, t. i. 6-dikon, semmi veszteségünk sem vólt, mivel már az árkok oldalai derekaffan fel vóltak földdel halmazva. 7-diken ismét nehezítette a' munkát a' rossz idő. Ugyan ezen napon 3 emberünk febesedett meg, 1 Sapeur, egy *Deutschmeister* Reg. béli Közember, és 1 Dolgos. — 8-diktól fogva 9-dikig, semmi különös nem esett. — 11-dikre, 6000 re nevededett vólt már a' Népünk után ólálkodó Törökségnek száma. Illy erővel próbát akart a' tenni a' jobb szárnyunk ellen; még pedig, hogy annál inkább reá szedhesse a' miéinket, bal szárnyunkra tsapott reggeli 9 órakor, holott koránt sem erről az oldalról vólt izéllya meg támadni Népünket; a' minthogy ezen meg támadását annak se lehet jó formán mondani. Tsak hamar néki is kerekedett ezentúl, Lovassainak némelly részével együtt, a' Gyalogsága, és 2 sántzaink mellett el, egészen előre nyomúl, *Romanovich Nyuve* nevezetű *Fleischénkhez*. (Fleisché-

schének hivattatik egy 3 szegletű sántz), mellyben egy *Preisz* Reg. béli Kompánia állott. Az említett 2 sántzokból (*Malo Szadikovo Berdo*, és *Veliko Szadikovo Berdo* nevezetűekből) ágyúztak ugyan ki a' *Preisz* és *Schröder* Gyalogjai az ellenségre: de ez nem gondolt azzal, tsak hogy reménysége szerént boldogúlhasson szándékában. A' *Fleschének* hátulsó része, mellynek erányában egy *Redout* készült, szántszándékkal kerítetlen vólt hagyva, és a' benne állott Kompánia parantsolatot vett előre, hogy, azon esetre, ha igen nagy számmal találna jöni ellene az ellenség, idejében a' háta megert lévő hegyre vonja magát, a' hol 1 *Schröder* Kompaniája állott, *Romanovich Berdo* Redutunk ágyúinak óltalmok alatt, és ekképpen tsallya a' *Fleschébe* az ellenséget. Ezen parantsolathoz alkalmaztatván magát a' *Preisz* Kompaniája, elébb ugyan ágyúit az említett hegyre el szállította; azután pedig maga is fel kerekedett, és a' hegyen állott *Schröder* Kompaniájához kaptsolta magát. A' *Törökök* neki örültek a' kéz szállásnak, 's alig várták, hogy bé férkezheffenek az elhagyatott *Fleschébe*. Leg ottan fel is bigygyesztették 5 Zászlókat a' *Flesche* ódala mellett halmossan álló földre (*Parapét*). De nem soká maradhattak a' *Flesche* birtokában, mert *Galloth* Pattantyús Főhadnagy Úrnak a' hegyről való reájok tüzeltetését tellyesféggel ki nem állhatták: a' *Flesché*t nagy
vesz-

vesztésekkel oda hagyni, és Táborokba vissza sietni kénytelenítettek. — A' *Preisiz* Kompaniája újra bé állott előbbeni helyére. — Két száz hőljai maradtak az ellenségnek a' fenn meg nevezett két sántzaink erányában, és a' Flesché körül. Kétség kívül magokkal is emeltek el némellyeket. Sebesseinek számát nem lehet tökéletesen meghatározni; mindazáltal az el esrek számáról ítélvén, igen lehettek azok 4—500-an. — A' döglött lovak húszával heverték itt amott az említett helyeken. — Győzedelmének jeléül, 2 Zászlót is mutathat, a' fok fegyvereken kívül, diadalmas Seregünk. — Részünkről 12-en esrek el, 's 72-en kaptak sebet. A' Sebesiek között vagynak: *Pattantyús Kapitány Mamulla Úr*, az *Ogulini Reg.* ből; *Kapit. Gr. Pace*, a' *Schröder*éből; és *Sertits Főhadnagy Úr*, a' *Szluiniból*. — Kiváltképpen való módon meg különböztették magokat ezen alkalmatossággal: az említett *Mamulla Kap. Úr*; a' Fleschébéli Kompaniát kormányozott *Preisiz Reg. béli Kap. Delabrun Úr*, és *Pattantyús Főhadn. Galloth Úr*. — Másfél óráig tartott az ellenség szerentsétlen próba tétele. Ez alatt az idő alatt a' Várbéliek is ki rojtottak Mináinkra: de siettséggel oda érkezett *Schröder Reg. béli Kapitány la Motte Úr* által, 6 ember vesztésekkel, diadalmasan vissza verettek.

Némelly

Némelly magános Levelek szerént, F. M. L. *Vallich* Úr helyébe Gen. *Peharnik* Urat kívánra maga mellé Haditármester B. *Devins* Úr. Az említett Gen. Úrnak helyébe pedig *Ladievátzba* Ob. *Rukavina* Úr; annak helyébe ismét *Rakovitzába*, Oberstl. *Szalkovits* Úr rendeltetett.

A' múlt Vasárnap váltotta fel a' Gyászáma' deli termetű *Sándor Leopold* Fő Hertzeg, saját Huszár Regimentjének Obersteri Formaruhájával, melly jeles öltözetben díszeskedve, délután ugyan a' *Prater* erdejében; estve pedig az Udvari Teátromban, mindeneknek szemeiket magára vonta. — Vonhatta is: mert valóban minden mozdulása természetes, és a' Ruhához illő igaz magyaros. Meg tettzik, hogy régolta viseli már ezen szépen nőtt Hertzeg Nemzeti Öltözetünket. Lehetelen, hogy a' Magyaroknak ne viduljon rajta a' szive. Hát ha majd a' Magyar Nyelvet is tökéletesen fogja beszélni, mellyben, csak *Bétsbe* lett jövetelétől fogva is, igen sokra ment már. — Tegnap kezdte el, két Báltyaival együtt, a' Magyar Kantzellariába való bé járást; mivel a' Király' kívánsága az, hogy az Iffjú Hertzegek magokat Hazánk' dolgaiban útasítsák. — El fognak járni a' *Tseh* Kantzellariába is.

Ném elég vala tehát, hogy ezen 1790-dik eszt. ben *Hadikunktól* fosztatnánk meg. — Ki sem törülgetheténk jól szemeinket a' könyvektől, mellyeket eggyik Nagy Hérosunknak halálán hullattunk: a' mikor már a' másikat — *Láudonunkat* kell síratnunk. — 75 esztendőkre terjedt ezen Világ szerte el nevezetesedett, 's méltán örök emlékezetben maradandó Nagy Embernek ditső élete, mellynek Jul. 14-dikén, reggeli 7 órakor, az úgy nevezetett *Haemorrhoidalis Kólika* vetett véget, a' *Morva Országi Seregnek* fő Kvártélyában, *Neutitscheinban*. — Teste, *Hadersdorfba* hozatott, 's az oda való szép Kertnek azon részében készült temető helybe tétetett, a' hová néhai kedves Barátjának *Gellert*-nek Képét helyeztette volt életében a' Meghólt. E' volt t. i. már régtől fogva ki nyilatkoztatott fáját kívánsága. — 20-dikon, 10 órától fogva 12-ig tartattak az Exequiák, a' *Mariabruni Templomban*. — Örökösének, kedves Feleségét, *Hagen Klára* Asszonyt hagyta. Ennek halála után pedig, a' Nénnyé Fiját, *B. Laudont*, kit a' *Zimonnál* meg halálozott Attyafijának helyébe fogadott fel; 's a' kit most a' Király, a' néhai Fő Vezér haláláról érkezett szomorú hírnek vételével, Oberstl. ságból leg ottan második Oberstfőre küldötte, a' *Laudon* nevet viselő Gyalog Regimentbe. — Azon kis Török Leányról sem felejtkezett el, kit tavaly hozott

hozott volt magával, *Nandorfejérvára* mellől: hagyott t. i. néki annyit, a' mennyi-
ből bersülettel el élhet.

A' *Morva Országi* Rendek, ezen hón.
5-dikén kezdtek hozzá, a' *Morvai* és *Slé-
siai* Kormányozónak, Gróf *Ugarte*-nek,
Elölülése alatt, az Ő Felsőge által kegyel-
messen meg engedterett Köz. Gyűlés tartá-
sához. Jul. 10-dikéig minden nap voltak
Ülések; és rövid időn meg is fognak kül-
detni a' Királynak a' Gyűlés Határozásai.

A' *Tseh Országi* Rendeknek is meg
engedre a' Király, hogy Ország Gyűlést
tarthassanak, melly is ezen hón. 12-dikén
kezdődött *Prágában*.

Egy valóságos *Aryai* Rendelését hirdet-
tette ki közelébb a' Király, *Hálits Ország-
ban*, hogy t. i. „a' melly Alattvaló 100 újj
élő fákát plántálánd, eggy emlékeztető pénzt;
a' ki pedig 200-at mutathat maga majorsá-
gában, bár régi élő fák legyenek is azok,
r pár aranyat fog kapni esztendőnként, szor-
galmatosságának jutalmául. — Boldog Nép,
mellyer még jutalommal ösztönöz jó Feje-
delme, a' maga saját haszna keresésére 's
munkálodására. — Bártsak kedves Hazánk-
ban is régen fel serkenterett volna már a'
föld népe mindenütt, az élő fák termeszté-
sére: bizonyal meg tapasztalta volna ma-
gá-

gától, hogy kevesebb fáradsággal nem hajthat nagyobb hasznot magának, mint az élő fák termesztése által!!!

Austriai Belgyiom.

Az el múlt Postán, tsak futólag emlékezhettünk, egy érdemes Magyar Tiszt Urnak, *Luxenburgból* küldött Tudósításáról; szírensénk van most azt maga valóságában közleni, im' e' következőkben:

„*Wurmser* Húszár Májor Gr. *Kollonits Maximilián* Úr, parancsolatot vett, hogy a' Pártosokat verné el *Belle Maison*tól. — Kiméllni kívánván a' Gróf Úr jó Katonáinak véreket, oldalról vagy hátúlról igyekezett meglepni az ellenséget. E' végre meg akarta annak fekvő helyét előre vizsgálni; de arra, a' földnek dombos és völgyes völtra miá, reá nem mehetett. Jua. 24-dikén közelébb érkezett a' Rendelések szerént, Osztályaának első Svadronjával, 's egy 6, és egy 3 fontos ágyúval, *Belle-Maisonhoz*, és az ott lévő hegynek tövében fekvő Majorságot (*Cense de la Basse*) el foglaltá. Itt ki nyerte a' Májor Úrtól, Kap. *Frimán* Úr, hogy a' tserében 14 Sturtzos Húszárokkal próbát tessen az ellenség ellen. Nem is lett izándéka haszontalan: mert a' Pártosokat meg futamtatta, kiknek azonban más oldalról is nékik estek valami 20-ig való Vité-

Vitézeink, 's ugyan meg éreztették velek mindjárt ezen első alkalmatossággal is, a' Magyar Kéz' süllyát. Látván a' Májor Úr Lovassainknak nagy tüzőket, valami 30 ig való Gyalogságot indít utánnok; ne hogy azok messze ragadtarván fel buzdúlt 's neki hevültt indulataiktól, valamelly veszedelembé ejtsék magokat. — Ezután a' Svadron Kommendánsa *Steingruber* Úr is utánnok eredett, 40 Legényekkel, kiker 40 Gyalogok köverrek ágyúkkal. Hátúlról maga vitte a' Májor Úr 80 Vitézeit. A' lármára öszve tsődültek *Huy*, *Trinité*, *Debelleaire* 's más szomszéd helységekből is a' Pártosok, kiker a' miéink ágyúkkal ijjesztgettek vólt előbb; de mivel látta a' Májor Úr, hogy nem boldogúlhat azokkal, a' nagy számú ellenség ellen: fogta magát, 's fel osztrván több apró tsoportokra Huszárjait, el dugta azokat a' hegy oldalában; úgy, hogy tsak valami 10 Huszárink forgottak ízem előtt. Ezek, addig tsalták a' Pártosokat, hogy a' dugaszban lévő Tsoportok reájok üthettek azokra hátúlról. E' meg lévén, szaladásra vette a' Pártosok' fokfága a' dolgot. Mi mindenütt nyomokban vóltunk, egész a' Téréségig. Az ellenség közül mintegy 20 esett el. — Mi el foglaltuk *Belle Maisont*, 's birjuk. — Ki nem lehet magyarázni, mennyire örvendett, a' tsata után, a' *Clerfait* Reg. béli született *Belga* Gyalogságunk, Vitéz Huszárjainknak. —

Ket-

Ketten estek el a' Hufzárók közzül. Egy-
gyiknek holt testét meg kapván a' Gyalogfág,
el hozta magával a' tanyára, 's tisztességesen
el temette. — Sebet 1 Hufzár, 's 3 Gyalo-
gok kaptak. — Lovunk pedig négy ve-
szett el és esett febbe.

Török Birodalom.

Konstantzinápolyból ezeket írták Májusnak
8-dikán:

„Oda érkezvén Prusszus Generálmájor
B. *Knobelsdorf*, leg ottan a' *Reiseffendi*-
hez ment, 's annak maga Bizonyfág Leve-
leit által adra, úgymint a' mellyeknek ereje
szerént, ő fogna ezentúl a' Prussziai Udvar-
nak Követe lenni, *Dietz* Úr helyett, a'
Portánál. E' meg lévén, a' *Reiseffendivel*
's más némelly Tagjaival együtt a' Diván-
nak, *Achmet* Szultánnak ódalvást fekvő
Palotájába indúlt; holott is néhány órákig
tartott a' tanátskozás. Ennek végződésével
mindjárt Kurirt indított *Berlinbe*. Azólta,
mind B. *Knobelsdorf*, mind az *Anglus*,
Hollandus 's *Lengyel* Követek voltak sok-
szor a' *Reiseffendinél*: de nem lehet tudni,
mi legyen az ő egymás között való gyakor-
ranakodásoknak tulajdonképpen való tár-
gya.

A' fekete Tengerre rendelt hajós Se-
rege a' Portának ki indúlt nagy lokára Ápr.
vége

vége felé, a' Tsatornából; de alig haladhatott egynéhány mértföldet a' szabad Tengeren, hogy hirtelen egy szélvész támadt, melly azt ismét a' Tsatornához vissza verte, még pedig olly kárral, hogy tsupán Máj. 8-dikára állíthatta magát vissza előbbeni állapotjába. — A' későbbi, úgymint Máj. 22-dikén költ Levelek szerént, el ment volt már akkor a' fekete Tengerre. Öszveséggel 130 hajókból áll. — Ugyan az említett Levelek után írhatjuk, hogy az új Pruss. Követ 18-dikon mutatta bé magát a' Nagy Szultrán-nál; Dietz Úr pedig 20-dikon indult vissza Német Országba. — Egy Tatár azzal a' hírrel érkezett Anapából, hogy a' Cubáni határon táborozó Battal Basa, néhány veszteségei után, egyszerre olly szerentsés lett, hogy az egész Orosz Seregen nagy haszonnal diadalmaskodott.

Lüttich.

Mannheimből újra 400 emberrel szaporodott a' Lüttichiek ellen rendelt Seregnek száma. — Az a' hire, hogy az Angliai Király is, mint Hannoverai Választó Hertzeg, 3000 Katonákat fogna küldeni, az említett Sereghez, a' Moguntziai Választó Hertzegnek maga közbevetésére.

Crosz és Svéd Ország.

Nints nagyobb külömbözés az órák járási, és a' Filosofusoknak állításaik között,
mint

mint ezen két Birodalmaknak mostani Tudósításaik között. — Ha azokból akarunk itélni: úgy mindenik Fél győzedelmeskedik a' másikon ugyan azon időben. — A' *Svéd*, hogy még az *Éggel* is el hitreheffék, a' *Cronstadt* Orosz hajós Seregen, Jun. 3. és 4-dikén vett győzedelmeiket: el énekeltek azokért a' *Te Deum Laudámust* is. — Azonban erőssen állítják az Oroszok, hogy ők diadalmaskodtak az említett napokon, a' *Svéd* hajós Seregeken.

Budáról azt a' Tudósítást vettük, hogy a' 12-diken tartatott Ország Gyűlésében, ki választattak az első és második Táblánál ülő Urak közzül 40-en, az *Inaugurale Diplomának* el készítésére. — Az említett Gyűlésben Széket foglalt, a' meg nyert Kir. Hivatalnak ereje szerént, az el törölt *Paulinusi* Rendnek Generálisja. — Meg jelentek a' *Munkátsi* Katholikus Orosz Püspökség részéről is két Követek, hasonlóképpen a' Király hivatalára.

— — — — —
 — — — — —
 — — — — —

Lascy Fő Vezér, tegnap ment el *Bétsből*, a' *Morva Országi* Táborba.

Költ *Bétsben*, Júliusnak 20-dik napján 1790.